

Hur bor unga vuxna som flyttat hemifrån?

Stockholms län 2011

Sammanfattning

- Andelen unga vuxna i Stockholms län som bor i egen bostad har minskat från 50 procent 2009 till 46 procent 2011.
- Andelen unga vuxna som bor i egen hyresrätt har minskat för varje år sedan 2001. Då bodde 29 procent i egen hyresrätt. 2009 bodde 24 procent så, 2011 är andelen nere i nitton procent.
- Andelen unga vuxna som flyttat hemifrån men bor utan besittningsskydd – hos anhöriga eller med kompisar, i studentbostad, med andrahandskontrakt, i hyrda rum och liknande samt på annat sätt – har ökat från 24 procent 2009 till 28 procent 2011. Tretton procent av de unga vuxna bor i andra hand.
- 30 procent av de som bor i hyresrätt har fått den genom offentlig bostadsförmedling. 25 procent har fått den genom kontakter.
- Bland de som bor i egen bostad har den andel som inte betalar mer än 4 000 kronor i månaden för sitt boende ökat sedan 2009. 2011 betalar 53 procent av de unga vuxna som har egen bostad inte mer än 4 000 kronor i månaden för denna.
- Fyra femtedelar av de som flyttat hemifrån klarar sina boendekostnader utan problem.
- Nitton procent av de som flyttat hemifrån får hjälp till boendekostnader eller uppehälle av föräldrar eller andra anhöriga.
- 44 procent av de unga vuxna som flyttat hemifrån har inte mer än 5 400 kronor kvar att leva på varje månad efter att boendet är betalt. Enligt Konsumentverkets beräkningar behöver en person mellan 18 och 30 år runt 5 600 kronor varje månad för att ha råd med mat, hemförsäkring, telefon, kollektivtrafik och andra basala kostnader.

Undersökningsmetod

Undersökningsföretaget SKOP har på uppdrag av Hyresgästföreningen vartannat år sedan 1997 genomfört en undersökning om ungas boende. Den undersökta gruppen består av 20-27-åringar som bor i Sverige. 2011 års undersökning genomfördes mellan den 3 och den 27 februari. Den gjordes per telefon med en postal uppföljning till de som inte svarade per telefon. Sedan 2001 särredovisas resultaten för Stockholms län. I årets undersökning svarade i Stockholms län 1 120 personer, varav 562 i Stockholms stad och 558 i länets övriga kommuner. Då statistiskt signifikanta och icke signifikanta skillnader nämns i resultatredovisningen avses ett 95-procentigt konfidensintervall.¹

Till rapporten finns en tabellbilaga som redovisar de tidserier som nämns. I tabellbilagan redovisas också det svarsbortfall som överstiger en procent.

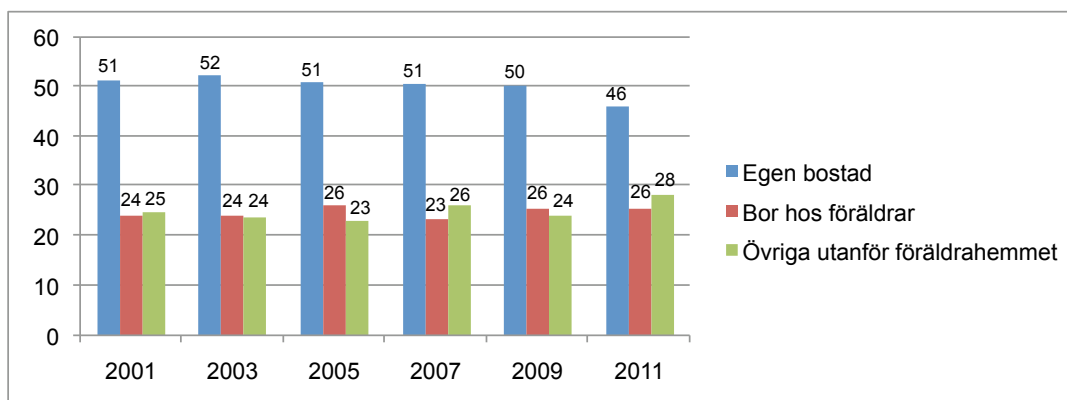
För mer utförlig information om undersökningsmetoden och de frågor som ställdes, se den bifogade metodbilagan.

Hur bor unga vuxna som flyttat hemifrån?

Andelen unga med egen bostad – bostadsrätt, eget hus eller hyresrätt med förstahandskontrakt – uppgick 2001 till 51 procent. 2003 låg andelen på 52 procent, 2005 och 2007 på 51 procent och 2009 uppgick den till 50 procent. I år uppgår den till 46 procent, och hamnar därmed för första gången under hälften.

¹ Att ett 95-procentigt konfidensintervall används innebär att det är 95 procents sannolikhet att de skillnader som uppmätts inte beror på slumpen.

Diagram 1. 20-27-åringarnas boendeförhållanden, 2001-2011, Stockholms län (procent).

Samtidigt syns en ökning av andelen som flyttat hemifrån men bor utan besittningsskydd² – hos anhöriga eller med kompisar, i studentbostad, med andrahandskontrakt, i hyrda rum och liknande eller på annat sätt. 2009 bodde 24 procent så. 2011 är andelen uppe i 28 procent. Förändringarna sedan 2009 av den andel som bor i egen bostad och av den andel som bor på annat sätt är statistiskt säkerställda. Andelen unga som bor kvar hemma hos sina föräldrar uppgår, liksom 2009, till 26 procent.

Mindre än hälften av de unga vuxna har egen bostad

46 procent av de unga vuxna i Stockholms län har 2011 en egen bostad. Av de som bor i Stockholms stad är andelen 49 procent och i övriga länet är andelen 43 procent. I Stockholms stad bor 21 procent av de unga vuxna i hyresrätt, 26 procent i bostadsrätt och en procent i eget hus. I övriga länet bor sju procent i hyresrätt, 23 procent i bostadsrätt och tre procent i eget hus. Totalt bor i länet nitton procent av de unga vuxna i hyresrätt. 2001 var motsvarande andel 29 procent. 2009 uppgick den till 24 procent. Under flera år har det också skett en minskning av antalet hyresrätter framför allt i Stockholms stad. 2008 fanns i staden 214 000 hyresrätter. 2010 hade antalet minskat till 180 000.³

Även mellan olika åldrar syns skillnader. I hela länet har 29 procent av gruppen 20-23-åringar en egen bostad med besittningsrätt. 2009 hade 31 procent av samma grupp egen bostad. I gruppen 24-27-åringar är motsvarande andel 62 procent och 2009 var andelen i den gruppen 67 procent. Det finns inga stora skillnader i hur de olika åldersgrupperna fördelar sig på olika upplåtelseformer.

Vanligast att få en hyresrätt genom kö hos ett specifikt bostadsbolag

De som har en hyresrätt med förstahandskontrakt – nitton procent av de unga vuxna i Stockholms län – fick svara på en fråga om hur de fått tag på sin bostad. 30 procent svarar att de gått via offentlig bostadsförmedling, 31 procent att de stått i kö hos ett specifikt bostadsbolag, 25 procent att de fått bostaden genom kontakter och fjorton procent att de

fått den på annat sätt. De som fått lägenhet på annat sätt har bland annat bytt till sig den eller flyttat ihop med någon som har en bostad. Fler får bostad genom offentlig bostadsförmedling i Stockholms stad än i övriga länet, där man i högre grad står i kö hos ett specifikt bostadsbolag.

Kommunerna har olika sätt att förmedla lägenheter

I 22 av Stockholms läns 26 kommuner råder, enligt kommunerna själva, bostadsbrist.⁴ Det betyder att vem som helst inte kan få en bostad hur som helst.

Kommunerna har ett speciellt bostadsförsörjningsansvar. Det innebär att de, bland annat i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder, ska planera bostadsförsörjningen.⁵ Två saker är intressanta att studera i ljuset av detta och i relation till hur de som har en hyresrätt fått tag på den. För det första om det finns en offentlig bostadsförmedling och efter vilka principer den i så fall förmedlar lägenheter. För det andra om det finns något allmännyttigt bostadsbolag och hur det i så fall förmedlar sina lägenheter.

I Stockholms län finns i princip bara en bostadsförmedling som förmedlar lägenheter från både kommunala och privata fastighetsägare. Det är Stockholms stads bostadsförmedling.

Stockholms stads bostadsförmedling har en rak kö där lägenheter förmedlas efter kötid bland de som anmält intresse för lägenheten, under förutsättning att hyresvärdens krav är uppfyllda. Förmedlingen ska, enligt egen beskrivning, förmedla hyresrätter efter kötidordning i ett öppet och rättvist system med god insyn för fastighetsägarna och kunderna i bostadskön.⁶

Bostadsförmedlingen förmedlar lägenheter från Stockholms stads bostadsbolag och nio andra kommunala bostadsbolag i länet. Privata fastighetsägare i 22 av 26 kommuner lämnade lägenheter till bostadsförmedlingen 2009. De flesta av länets kommunala bostadsbolag har en förmedling av de egna bostäderna eller är anslutna till Stockholm stads bostadsförmedling. Fem kommuner i länet – Danderyd, Nacka, Salem, Täby och Vaxholm – saknar allmännytta. Kraven för att få ställa sig i allmännyttans bostadskö varierar mellan bostadsbolagen. I vissa fall ställs krav på att köande ska vara skrivna i

2 Att ha besittningsskydd innebär att man har rätt att ha kvar till exempel en hyresrätt så länge man uppfyller sin del av hyresavtalet, det vill säga betalar hyran och sköter lägenheten.

3 Stockholms Stads Utrednings- och Statistikkontor: Statistisk årsbok för Stockholm 2010 samt uppgifter från USK:s hemsida, uskab.se. Siffrorna avser antalet hyresrätter 2008-12-31 respektive 2010-12-31.

4 Länsstyrelsen i Stockholms län: Bostadsmarknadsenkäten Stockholm län 2011 (Rapport 2011:13)

5 Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

6 Information från Stockholms stad bostadsförmedlings hemsida, bostad.stockholm.se

kommunen, i andra fall krävs bara att de sökande ska vara myndiga.⁷

Tretton procent bor i andra hand

I Stockholms län har nästan tre av tio unga vuxna, 28 procent, flyttat hemifrån men inte till egen bostad. De som ingår i denna grupp delar bostad med kompisar, hyr rum eller en hel bostad i andra hand, bor hos någon anhörig, i studentbostad eller på något annat vis.

Vanligast bland dessa boendeformer är andrahandsboendet. Tretton procent av hela gruppen unga vuxna i Stockholms län bor så. Andelen är större i Stockholms stad än i övriga länet. Femton procent av de som bor i Stockholms stad bor i andra hand, att jämföra med elva procent i övriga länet. Både i staden och i övriga länet har andelen ökat något sedan 2009, men förändringen är så liten att den inte är statistiskt säkerställd. Liksom vid tidigare undersökningar kan man anta att den andel som bor i andra hand eller hyr rum underskattas, dels för att de sannolikt i mindre utsträckning är skrivna där de bor och därmed inte kommit med i urvalet, dels för att de är överrepresenterade i bortfallet då de flyttar oftare och därmed är svårare att få kontakt med.

Andelen av de som hyr rum eller liknande ligger ganska stadigt runt ett par procentenheter både i Stockholms stad och i övriga länet. Inte heller den andel som bor i studentbostad har förändrats särskilt sedan 2009. 2011 bor i Stockholms stad sex procent och i övriga länet fem procent i studentbostad.

De som har egen bostad bor större än de som saknar egen bostad

De som inte bor hos föräldrar fick svara på en fråga om hur stor bostad de bor i, räknat i antal rum. Hur stort man bor varierar till stor del beroende på om man har en egen bostad eller ej. Bland de som har en egen bostad bor 67 procent i två rum och kök eller större. Motsvarande siffra för de som har lämnat föräldrahemmet men inte har en egen bostad är 53 procent. Jämför man med hur det stod till 2009 ser de som bor i egen bostad ut att ha fått något mindre utrymme sedan dess. 2009 hade 73 procent av de i egen bostad minst två rum och kök. De som flyttat från föräldrarna men inte har egen bostad har gått i motsatt riktning. 2009 hade 48 procent av dem minst två rum och kök.

Bland de som bor i egen bostad är det skillnad mellan den grupp som bor i Stockholms stad och

den grupp som bor i övriga delar av länet. I staden har 64 procent av dem två rum och kök eller mer, medan 70 procent av de som bor i kranskommunerna har så mycket utrymme.

En fjärdedel av de som inte bor ensamma är trångbodda

Det finns många sätt att definiera trångboddhet, och vad som räknats som en acceptabel standard har varierat. Hur tätt man vill bo kan också antas variera med vilken relation man har till den eller de man bor tillsammans med. Något absolut mått på trångboddhet finns alltså inte, men ett mycket enkelt sätt är att räkna på relationen mellan antal rum och antal boende, utan att bry sig om hur gamla de boende är eller vilka familjekonstellationer de lever i. Gör man så, och räknar med att det bör finns minst ett rum per individ, kan man se att nästan en fjärdedel av de som flyttat hemifrån och inte bor ensamma är trångbodda i Stockholms län.

24 procent av de som flyttat hemifrån och bor tillsammans med en eller flera andra har mindre än ett rum per individ. Av de som bor i tvåpersonshushåll finns 21 procent i ett rum och kök. Av trepersonshushållen bor 36 procent i ett eller två rum och kök och av de hushåll som består av fyra personer eller fler bor 30 procent i lägenheter som består av mellan ett och tre rum och kök. Av de som är samboende eller gifta och inte har barn bor 24 procent i lägenheter som är mindre än två rum och kök.

Gifta och samboende bor i större utsträckning i egen bostad

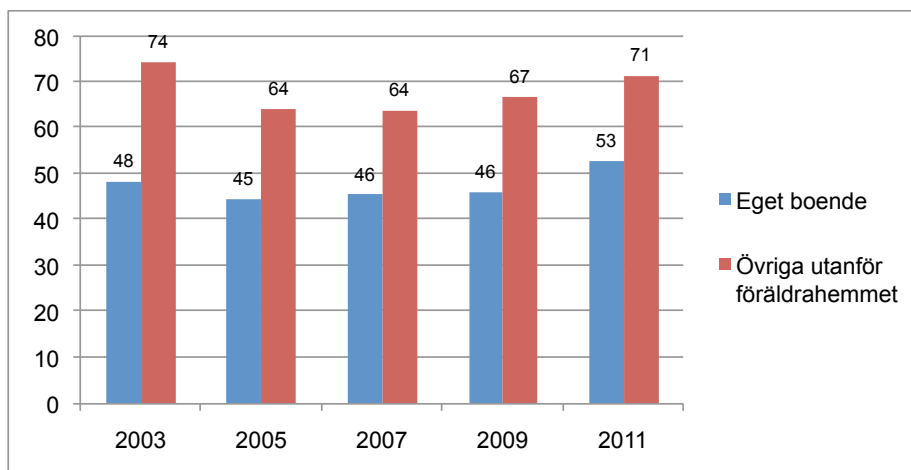
41 procent av de unga vuxna i Stockholms län är gifta eller samboende: 44 procent i Stockholms stad och 38 procent i länets övriga kommuner. Elva procent har barn. Andelen är något lägre i Stockholms stad än i övriga kommuner. Den allra största delen av de som har barn – 75 procent – har lämnat föräldrahemmet. Av de som är gifta eller samboende har 67 procent en egen bostad, jämfört med bara 32 procent av de som inte är det.

Boendekostnaderna minskar

De som lämnat föräldrahemmet fick en fråga om hur mycket de betalar för sitt boende. När man jämför kostnaderna för de som har en egen bostad och för de som bor på annat sätt bör man minnas att i gruppen *Övriga utanför föräldrahemmet* ingår både de som hyr hela bostäder, de som hyr rum och de som bor i studentbostäder, det vill säga sannolikt både lägenheter och korridorsrum.

⁷ Länsstyrelsen i Stockholms län: Läget i länet. Bostadsmarknaden i Stockholms län 2010 (Rapport 2010:09)

Diagram 2. Boendekostnad på max 4000 kr/månad, Stockholms län, 2003-2011 (procent).

Arton procent av de som har en egen bostad betalar som mest 2 600 kronor i månaden för boendet. 35 procent betalar mellan 2 600 och 4 000 kronor, 23 procent betalar mellan 4 000 och 5 300 kronor och 23 procent betalar mer än 5 300 kronor varje månad.

Bland de som lämnat föräldrahemmet men inte har en egen bostad betalar 31 procent som mest 2 600 kronor i månaden för boendet, 41 procent betalar mellan 2 600 och 4 000 kronor, arton procent betalar mellan 4 000 och 5 300 kronor och tio procent betalar mer än 5 300 kronor varje månad.

Den andel som inte betalar mer än 4 000 kronor i månaden har ökat sedan 2009, både bland de som bor i egen bostad och bland de som lämnat föräldrahemmet men inte har egen bostad.

Inga stora skillnader syns mellan Stockholms stad och övriga länet, vare sig för de som bor i egen bostad eller de som flyttat hemifrån men bor på annat sätt.

Fyra femtedelar klarar sina boendekostnader utan problem

Av de som flyttat hemifrån uppger 80 procent att de klarar sina boendekostnader utan problem. 2009 svarade 74 procent samma sak. Skillnaden är statistiskt säkerställd. Sexton procent säger 2011 att de nätt och jämnt klarar det, medan fyra procent svarar att de inte klarar det så bra eller att de klarar det mycket dåligt. Skillnader finns dock mellan de som har egen bostad och de som inte har det.

Både bland de som har egen bostad och bland de som inte har det har andelen som klarar sina boendekostnader utan problem ökat sedan 2009. Störst är ökningen i den grupp som har egen bostad. 2009 klarade 78 procent av dem sina boendekostnader

utan problem. 2011 är motsvarande andel uppe i 86 procent. Av de övriga som flyttat från föräldrahemmet – till andrahandsboenden, studentkorridorer och liknande – klarade 66 procent sina boendekostnader utan problem 2009. Motsvarande andel 2011 är 69 procent. Förändringen i den grupp som har egen bostad är signifikant men det är inte förändringen i den grupp som bor på annat sätt.

Generellt klarar de som är samboende boendekostnaderna något bättre än de som inte är det, och de som är 24-27 år klarar dem bättre än 20-23-åringarna. De som arbetar heltid klarar också boendekostnaderna bättre än de som studerar.

En femtedel får ekonomisk hjälp av föräldrarna

En relativt stor del av de som flyttat hemifrån får hjälp till uppehälle eller boendekostnader. Nitton procent av dem får hjälp av föräldrar eller andra anhöriga. Motsvarande andel 2009 var 21 procent. Skillnaden är så liten att den inte är statistiskt säkerställd. De som har egen bostad – och som alltså klarar sig bättre än de som inte har det – får hjälp i mindre utsträckning än de som bor på annat sätt. Sjutton procent av de i egen bostad får hjälp från föräldrar, jämfört med 22 procent av de som lämnat föräldrahemmet men inte har egen bostad. Ser man till hela gruppen unga vuxna, det vill säga även de som bor kvar hos föräldrarna, kan man notera stora skillnader mellan olika grupper: 20-23-åringar får hjälp i större utsträckning än 24-27-åringar, ensamstående får hjälp i större utsträckning än samboende och de som studerar får hjälp i större utsträckning än de som arbetar heltid.

De som bor i egen bostad har mer kvar att röra sig med än de som saknar egen bostad

I Stockholms län har nitton procent av de unga vuxna som lämnat föräldrahemmet som mest 3 000 kronor kvar att leva på när boendet är betalt. Fjorton procent har mellan 3 000 och 4 200 kronor och tolv procent har mellan 4 200 och 5 400 kronor kvar att leva på när boendet är betalt. 54 procent har mer än så.

Bland de som bor i egen bostad är det betydligt fler (64 procent) som har mer än 5 400 kronor kvar att röra sig med än bland de som lämnat föräldrahemmet men inte har en egen bostad (38 procent). Detta beror sannolikt främst på skillnader i inkomster. De som är fast anställda och heltidsarbetar har exempelvis i betydligt högre utsträckning än de som studerar en egen bostad.

Fattigdom är inte ett absolut begrepp. Hur mycket en människa behöver för att klara sig beror på flera olika faktorer som har både med yttre omständigheter och med personliga förutsättningar att göra. Två referensvärden är vanliga att nämna när man diskuterar skäliga levnadsnivåer i Sverige: riksnormen för försörjningsstöd, som fastställs varje år av regeringen, och Konsumentverkets beräkningar av månadskostnader för olika typer av hushåll.

Riksnormen för försörjningsstöd ligger till grund för en del av det ekonomiska bistånd som socialtjänsten ger till ekonomiskt utsatta hushåll. Den grundar sig på pris- och konsumtionsundersökningar och ska spegla en skälig konsumtionsnivå. Enligt riksnormen behöver en ensamboende 3 740 kronor varje månad för att kunna betala sådant som mat, hygienartiklar och förbrukningsvaror. Arbetsresor, hushållsförsäkring och medlemskap i a-kassa ingår inte i riksnormen. Motsvarande summa för den som ingår i ett tvåpersonshushåll är 3 060 kronor.⁸

Enligt Konsumentverkets beräkningar behöver en person mellan 18 och 30 år runt 5 600 kronor varje månad för att ha råd med mat, hemförsäkring, telefon, kollektivtrafik och andra basala kostnader. Summan varierar något med kön, bostadsort och boendeförhållanden (sam- eller enboende) men inkluderar inte exempelvis hälso- och sjukvård. Beräkningarna ska inte innebära en mycket låg standard, men inte heller någon lyxnivå.⁹

Hur mycket de unga vuxna har kvar att röra sig med förändras över tid, men någon entydig tendens

går inte att se. Den grupp bland de unga vuxna som lämnat föräldrahemmet och som har mer än 4 200 kronor kvar att röra sig med då boendet är betalt uppgår 2011 till 66 procent. 2009 var motsvarande andel (räknat i dagens penningvärde) 64 procent. Förändringen är så liten att den inte är statistiskt säkerställd.

Elva procent av de unga vuxna i Stockholms län bor med barn. Av de som har barn är det 51 procent som har som mest 5 400 kronor kvar att leva på när boendet är betalt. Motsvarande andel för de som inte har barn är 45 procent. De som har barn har alltså något mindre kvar att röra sig med när boendet är betalt. De kan naturligtvis också förväntas ha större utgifter.

Slutsatser

Andelen som bor i egen bostad i Stockholms län har minskat, samtidigt som andelen som bor utan besittningsskydd har ökat. Nitton procent av de unga vuxna har 2011 en egen hyresrätt. Det är tio procentenheter mindre än 2001.

Osäkerheten i boendet är störst bland de som är yngre än 24 år. Inte alla efterfrågar nödvändigtvis en permanent bostad, men de allra flesta vill sannolikt ha möjlighet att planera sina liv och sina ekonomier. Det är svårt om man inte vet var eller om man kommer att bo om en månad eller om ett halvår.

Mer än hälften av de unga vuxna som har en hyresrätt i Stockholms län – en grupp som blivit procentuellt mindre för varje år som gått sedan 2001 – har fått den genom offentlig bostadsförmedling eller genom att stå i kö hos ett specifikt bostadsbolag.

Stockholms stad har en bostadsförmedling som förmedlar lägenheter efter en rak kö och efter öppna och tydliga kriterier. Flera av länets kommuner använder sig av förmedlingen. Ändå säger 25 procent av de som har en hyresrätt att de fått den genom kontakter. Den allra största delen unga saknar dock troligtvis de kontakter som krävs för att få ett förstahandskontrakt och är beroende av formella vägar för att få en bostad. Dessa formella vägar blir mindre intressanta – mindre farbara, om man så vill – ju fler lägenheter som förmedlas på annat vis.

Stora delar av gruppen är också trångbodd. 24 procent av de som är samboende eller gifta och inte har barn har mindre än två rum och kök att dela på. Fysisk trängsel kan man trivas olika väl med. Förmodligen beror det till stor del på vilken relation man har till den eller de man trängs med. Alldeles oavsett det kan man med säkerhet säga att ju trängre man bor desto större anpassning krävs. I den grupp

⁸ Socialstyrelsen: Riksnormen för försörjningsstöd 2011 – ändring i socialtjänstförordningen (2001:937) (meddelandeblad)

⁹ Konsumentverket: Koll på pengarna 2011

som lever tätt inpå varandra finns rimligen många vars relationer påverkas negativt.

44 procent av de unga vuxna som flyttat hemifrån i Stockholms län har mindre kvar att leva på när boendet är betalt än Konsumentverket tycker är rimligt. Ändå verkar de flesta av dem inte särskilt missnöjda. När de svarar på frågan om hur de klarar att betala sina boendekostnader kan man anta att det är en indikation på hur de anser sig klara sin övergripande ekonomiska situation. Fyra av fem säger att de klarar sina boendekostnader utan problem. Stora delar av gruppen unga klarar sig alltså relativt väl ekonomiskt, men för den skull ska inte de övriga glömmas bort. En femtedel av de som lämnat föräldrahemmet klarar boendekostnaderna nått och jämt, inte så bra eller mycket dåligt.

Samtidigt säger nästan en femtedel av en grupp som är ung men vuxen och som lämnar föräldrahemmet att de får ekonomisk hjälp av föräldrar eller andra anhöriga. Man kan anta att det finns en grupp föräldrar som hjälper de barn som de hade trott skulle vara ekonomiskt självständiga vid det här laget, och kanske också en grupp föräldrar som skulle vilja göra det men inte kan.

Referenser

Konsumentverket: Koll på pengarna 2011

Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Länsstyrelsen i Stockholms län: Läget i länet. Bostadsmarknaden i Stockholms län 2010 (Rapport 2010:09)

Länsstyrelsen i Stockholms län: Bostadsmarknadsenkäten Stockholms län 2011 (Rapport 2011:13)

Socialstyrelsen: Riksnormen för försörjningsstöd 2011 – ändring i socialtjänstförordningen (2001:937) (meddelandeblad)

Stockholms Stads Utrednings- och Statistikkontor: Statistisk årsbok för Stockholm 2010